

Lukács György hagyatékából

A magyar könyvkiadás idei egyik nagyszabású vállalkozásaként útjára indítják a Lukács-archívum és -könyvtár Lukács György hagyatékából című könyvsorozatának első kötetét. A forráskiadványok az egyes kéziratokat eredeti nyelven, többnyire németül közlik. Már az utolsó simításokat végzik a sorozat első darabjain. Magyarországon először jelenik meg a drámaírás főbb irányai a múlt század utolsó negyedében című munka, Lukács Györgynek 1910-1911-

ben írt „naplója”, valamint az 1913-ban alkotott Itélőszék című tanulmánya. A szaktudomány művelői előtt közismert, hogy Lukács György életében 1910-11 válságos időszak volt, s a naplóban közölt dokumentumok ezt tükrözik, egyben bepillantást engedve annak hátterébe. A napló keletkezési helye Berlin, Weimar és Firenze. Az „Itélőszék” című töredékes dialógus keletkezésének pontos dátumát nem sikerült kideríteni, a szerkesztők 1913-ra teszik.

(MTI)

Címzetes egyetemi tanárok

Címzetes egyetemi tanári és docensi kinevezéseket adott át dr. Antalffy György, a JATE rektora, az egyetemen tegnap, csütörtökön rendezett ünnepségen, az intézmény párt- és társadalmi vezetőinek jelenlétében. A művelődési miniszter címzetes egyetemi tanári címet adományozott dr. Katonáné dr. Soltész Mártának, dr. Horváth Tibornak és dr. Székely Sándornak. Címzetes egyetemi docensi címet kapott dr. Suki Béla.

Nemzetközi konferencia

Az irodalmi elbeszélés elméleti kérdéseiről

„Narratív struktúrák” címmel nemzetközi irodalomelméleti konferencia kezdődött tegnap, csütörtökön Szegeden. A JATE újszegedi biológiai intézetében tartott megnyitón dr. Vajda György Mihály tanszékvezető egyetemi tanár a rendezők — az egyetem összehasonlító irodalomtudományi tanszéke és a szegedi irodalomelméleti kutatási társulás — nevében köszöntötte a résztvevőket, a neves hazai és külföldi kutatókat.

Az irodalmi elbeszélés jelentéstani kérdései témakörben kanadai, francia, szovjet, NDK- és NSZK-beli, holland, csehszlovák, magyar tudósok előadásai hangzanak el a háromnapos konferencián, amely az irodalmi tudományos élet jelentős eseménye. Folytatása ugyanis annak a munkának, melyet a tavalyi, Bécsben rendezett 2. Nemzetközi Szemiotikai Kongresszus szegedi kutatók által vezetett munkacsoportja vezetett.

Minisztériumi kutatási pályázatot nyert el, s két év-

vel ezelőtt alakult meg a JATE bölcsészkarán az a kutatási társulás, amelynek tagjai — dr. Kanyó Zoltán egyetemi docens (összehasonlító irodalomtudományi tanszék), dr. Csúri Károly egyetemi adjunktus és dr. Bernáth Árpád tudományos munkatárs (német tanszék) — az irodalmi elbeszélések jelentéstani kérdéseinek kutatásával foglalkoznak. A szegedi tudósok a két év alatt kiemelkedő eredményeket értek el; a pályázati feltételeknek megfelelően, kapcsolódva a hazai és nemzetközi irodalomelméleti kutatásokhoz, részt vettek és előadásokat tartottak szemiotikai konferenciákon, ők vezették az előbb említett bécsi kongresszusnak az irodalmi elbeszélésről szóló szekcióját. A társulás munkájának újabb eredménye a *Studia poetica* címmel indított kiadványsorozat, amely a tudományosan megalapozott poétika új fórumaként a három szegedi ku-

tató tanulmányait közli, és a témakör más hazai és külföldi művelőinek legfrissebb eredményeiről is tájékoztat. A szegedi egyetem által kiadott, dr. Vajda György Mihály és dr. Kanyó Zoltán szerkesztette sorozatban a mostani konferencia alkalmából jelent meg az első, angol nyelvű kötet (szerkesztette: dr. Csúri Károly). Ez a tanulmánygyűjtemény a logikai lehetséges világok irodalomelméleti alkalmazásának kérdéseire keres választ. A sorozat további két kötetét dr. Kanyó Zoltán szerkeszti; az egyik a két évvel ezelőtti, nagy sikerű szegedi nemzetközi narratológiai konferencia teljes anyagát közli, a másik pedig elméleti írások és szövegelemzések révén az elbeszélőirodalmi alkotások jelentéstani összefüggéseit jellemzi sokoldalúan. A *Studia poetica* kötetét a könyvesboltokban is megvásárolhatják majd a tudományág iránt érdeklődők.

Tábordicsérő

Minden iskola az életre akar tanítani, de sokszor eszébe jut, a megtapintható, a kitapasztalható, a meglévő valóság is képes életre tanítani. Ha teheti, fölkeresedik ilyenkor diákjaival, hogy fölfedezze az életet, kikérdezze ágas-bogas dolgairól, és a feleleteket vigye vissza a padok közé. Sokan vallják, életre szóló tanulságokkal szolgál az életközelség.

A népművelő nevelő iskolája az egyetem vagy a főiskola gyakorló műhelye a művelődési ház. Elő-előfordul, hogy a művelődési ház igazgatója azt tudja csak ékesszólóan elmondani és tényekkel igazolni, hogy ritkán jönnek művelődni az emberek. A lópatkolást se lehet megtanulni akkor, amikor se ló, se patkó nincsen, üres házban a népművelői gyakorlat se ér sokat. A szegedi főiskola tanárai elhatározták, három év alatt három helyen viszik tűzközébe a hallgatókat. Szakmai kóstolóknak is hívhatnánk, melegpróbának is, hivatalosan népművelő tábor a neve.

Fokozatai vannak, az első esztendőben tanyák közé vitt az út, jövőre munkásszállóra mennek, két év múlva pedig lakótelepekkel ismerkednek. Három kemény dió, három súlyos gondja a népművelésnek.

Üllés és Zsana közé nyúlik Majsza sarka, Kigyós, a hajdani mérgesi pusztá edesestvére. A halasi állami gazdaság adott itt dicsérni való önzetlenséggel kosztot-kvartélyt. Első nap éjjel fél háromig tanakodtak a fiatalok, hogyan lehet idegen embernek egyáltalán bemenni egy tanyába, mit illik kérdeznie, ha egyáltalán beengedik, és mit nem. Bátoritásként elhangzott az is, hogy nem emberi rezervátumba lépnek, nem bennszülötteket találnak majd, és félniük csak a kutyáktól kell. A reggeli bevetés egy csapásra eloszlott minden aggodalmat.

A nap mindig a tapaszlatok megbeszélésével zárult. Gizi névvel volt az egyik csoport, és „fantasztikus magány” híret hozta, kiegészítve azzal, hogy ők így nem tudnának élni. A szomszédokkal nem nagyon beszél, mert azok mind gazdagabbak. Eppen főzött Gizi néni, de félrehúzta a fazekat, mert főzni máskor is lehet, beszélgetni azonban nem. Az első összegezés szerint ember szóra éhes leginkább a tanyák népe. El is hangzott a javaslat: bomoljanak kisebb csoportokra, akkor többhöz juthatnak el. A főiskolai lecke szerint az volt a föladat, tanuljanak kapcsolatot teremteni. Mindenkinek sikerült. Egyik csoport tagjai panaszkodtak csak, hogy első lépésük nem sikerült. Beléjük fészkelte a gondolat, hogy más házába bekopogtatni rendkívüli esemény, fífikával közeledtek tehát: biciklipumpákért kérétek. Természetesen kaptak, de kerítésen átnyújtva. Le is vonták belőle a következtetést: őszinte szónak teljes őszinteség az ára.

Filmfelvevővel, magnóval, fényképezőgéppel jártak a fiatalok, be is dögölt indulás után szinte valamennyi szerkezet. Maradt a szó, a kérdés és válaszoló beszéd. „Mentünk, meg se kérdez-

ték, kik vagyunk, csak beszéljünk. Nálunk, városban? Becsöngetek valahová, a küszöböt át se léphetem, amíg meg nem mondom, ki vagyok, honnan jöttem, és mit akarok. A tanyai szomszéd ugyan több száz méterre is lakhat, de úgy tűnik, közelebb van, mint a lépcsőházi, akitől legföljebb a húszcentis fal választ el bennünket. Ezt elfelejteni nem lehet: városi életre meg tudtam kedveltetni magamat!”

A harmadik este fiatalokkal ereszkedtek vitába a főiskolások. Némelyek szerint a vita nem nagyon sikerült, mert ők mindenkit meg akartak agítani, igazi élet csak városban lehet, hagyják itt a tanyát. Fordítva ugyan nem sült el az agitáció, senkiben nem buzdított föl a lelkesedés, hogy tanyán tölti el élete hátralevő éveit, de rájöttek megint egy nagy igazságra: a tanya nem kizárólag öregek problémája, és a fiatalok képesek átalakítani a maguk igénye szerint.

A hét végefelé mindenkit kérdeztem, akit elérhettem. Mi tetszett neked a táborból? Gyakorlaton máskor is voltak, megadott szempontokat porgették végig. Most? Erre van észak, arra dél, akármerre mennek, tanyát találnak. Lazsáló diákok egyet se láttam. Idézek néhány véleményt.

Farkas Ágota: Még nem tudom elmondani pontosan, milyen érzés vett erőt rajtam tegnap. Láttam az ember arcát, hallottam, amit mondtak, a pár perc megérte az egész táborot. Eddig nem tudtam róla, de azt hiszem, sokunknak hiányzik, hogy nem találkozott még ilyen emberekkel. Lehet, hogy tanítani fogok, az is lehet, hogy tanyákkal nem lesz többet kapcsolat, az itteni tapasztalat akkor is sokat ér. Itt jöttem rá, de sok embert meg kell még ismernünk nekünk!

Némethné Csala Gabriella: Iszonyúan félttem, hogy képtelen leszek egy emberrel két órát beszélgetni. Félünk a nagy távolságoktól, és emberi közelségre találtunk. Egy társadalomban élünk, mégis attól tartottunk, nem értjük meg egymást. Azt hiszem, a szándék a fontos és az őszinteség. Fölmérésőrületben élünk, kérdezzünk és listákat készítsünk, de a kér-

dőveket tizedannyi hasznót nem hozhatnak, mint a közvetlen kapcsolat. Tessék beleírni egy kérdőívbe, hogy izlett a kecsketúró. Fél az asszony, amikor megemlítette, hogy kinevetjük, és boldog volt, amikor nekiláttunk és megettük. Nagy fölismérésünk: ha megismerem az emberek gondját-baját, akkor tudom csak, mit adhatok én, mint népművelő.

Molnár Imre jött legmesszebből. Hont megyében, Ipolyföldemén lakik. Két főiskola csereegyezménye segítette, hogy felévet Szegeden tölthessen. Kapva kapott az alkalmon, hogy táborba mehessen.

— Amit tudtam a tanyáról, könyvből, rádióból tudtam. Vonatablakból is láttam, amikor Szegedre utaztam. Az volt az érzésem, zárt világ ez, mikromolekulák halmaza. Talán jogom és okom sincs belépni közéjük. Durvának, darabosnak hittem a tanyai embert, teljes ellenkezőjét találtam. Furcsán vagyunk vele, ha kirándulni megyünk a határon túlra, észrevesszük, milyen kedves a földvidéki ember, vagy a székely. Eppen olyan kedves az alföldi is. A nyíltság énbenem a magyar szellemiség alapképlete lett. Tanyára kellett jönnöm, hogy ezt megfogalmazhassam magamnak.

Praimajer Mária: Eddig azt tudtam csak, hogy elmaradt települési forma a tanya. Most megtudtam, milyen emberek élnek benne. Ahol emberek élnek, ott nekünk földadataink vannak. Meg kell értenem azt is, aki szeret itt élni, hogy segíteni tudjam.

Elmondhatatlanul nagy fordulatot hozott az egy hét. Az elején azt tapogatták, hogyan lehet bemenni a tanyába, most azon rágódnak, munkásszállásra vagy lakótelepi családhoz hogyan lehet beköszönni. A városi ember hogyan érti meg magát a másik városival? Jövőre meg azután biztosan azt mondják, azt is meg lehet szokni.

Önkéntes volt a tábor, szegényebb maradt, aki kimaradt belőle. Régóta nem jártak tanyakutató csoportok az Alföldnek ezen a részén, érdemes rögzítenünk a dátumot: szeptember első hetében tábor volt Kigyóson.

Horváth Dezső

A szakmunkásképzés korszerűsítése

Új tantervek, könyvek

A szakmunkásképző iskolákban ebben a tanévben 128 szakmát, a korábbiánál 62-vel kevesebbet oktatnak. Viszont az eddigieknél 14-gyel több, vagyis 36 alapszakmában olyan ismereteket tanítanak, amelyek később lehetővé teszik több szakma elsajátítását. A tanulók kétharmada konvertálható, azaz átváltható szakmát tanulhat.

Mint a Művelődési Minisztérium szakoktatási és továbbképzési főosztályán elmondták: a szakmunkásképzés korszerűsítésének új szakasza kezdődött ebben a tanévben, a gazdasági-műszaki követelményekhez „igazították” a szakoktatást. Több integrált szakmát, komplex tantárgyat oktatnak, mint az utóbbi tíz évben, a képzés korszerűsítésének kezdeti időszakában. Némelyik szakma tanulóinak új tantárgyukat, a többi közt irányítástechnikát, mechanikát is oktatnak. Mindannyik számára tanulója számára kötelező tantárgy a munka- és környezetvédelem.

A tanterveket is korszerűsítették. Az első éves szakmunkástanulókat oktatásához 115 féle megújított szakmai, nevelési és oktatási terv készült, s 27 féle új tanköny-

vet alkalmaznak. A három évfolyam számára összesen 218 féle új tantervet készítettek. Az új tankönyvekkel együtt több mint 600 féle, az utóbbi években kiadott tankönyvet használnak a tanulók.

A korszerűsítésekkel egyidőben új rendtartást léptettek életbe a szakmunkásképző iskolákban. Ez a szabályzat tovább szélesíti az iskolai demokratizmust: az igazgató egyszemélyi felelősség mellett több lehetőséget ad a nevelőtestületnek és a tanulói közösségeknek az iskolai életre vonatkozó döntések előkészítésében, végrehajtásában.

E tanévtől egyébként a szakközépiskolákban ismét kötelező érettségi tárgy a történelem. Akárcsak a szakmunkásképzőkben, a szakközépiskolákban is igyekeznek az eddigieknél jobban felkészíteni a diákokat a tanultak gyakorlati alkalmazására.

A közgazdasági szakközépiskolákban például a korszerű számítástechnikai és más adatfeldolgozó rendszerekkel is megismerkednek a diákok. E tanév végén már nemcsak a harmadik, hanem a második osztályos tanulók is résztvesznek kéthetes üzemi gyakorlaton. (MTI)

Gyümölcs-export

Megkezdődött a csücsforgalom a Hungarofructnál, amely elsősorban a gyümölcsexportot bonyolítja. A legnagyobb tétel az alma. Eddig mintegy 15 ezer tonna került vasúti kocskiba Szabolcs, Bács és Zala megye kertjeiből, s jelenleg napi 300 vasúti kocsi töltenek meg ebből a gyümölcsből.

A gyümölcs-export legnagyobb részét — mintegy 60 százaléka — az alma jelenti. Emellett azonban javában folyik Bács és Csongrád gyümölcsöseiből az őszibarack, Hevesből a görögdiñnye, a Dunántúl megyéiből pedig a szilva szállítás. (MTI)

Évadnyitás Párizsban

Rendhagyó módon, Párizsban kezdi 97. évadját a Magyar Allami Operaház, melynek baletti-társulata csütörtökön utazott el a francia fővárosba. Szeptember 14-én, a L'Humanité, a Francia Kommunista Párt lapja hagyományos kétnapos ünnepségén adják elő Bartók Béla — Seregi László A csodálatos mandarin című táncjátékát. A mandarin szerepét Keveházi Gábor, a

lányt Szumrák Vera táncolja. Pénteken utazik Párizsba a Budapesti Filharmoniai Társaság zenekara, amely a balettelőadást követően Bartók táncszvitjét, valamint két zongorára és ütőhangszerekre írt szonátáját tolmácsolja. Szőllista-ként Fellegi Ádám, Körmenyi Klára, Zemplényi László és Schwarc János mutatkozik be a francia közönségnek.

Négy szekcióban

Indul a Collegium Artium

A fiatalok általános műveltségét fejleszti a József Attila Tudományegyetemen 1957. óta működő speciális kollégium, a Collegium Artium et Polytechnikum. Az idei tanévben is négy szekcióban tartanak rendezvényeket. Hétfőn, szeptember 15-én este 8-tól kezdődik a zenetudományi szekció első programja. Évszázadok orgonaművésze. Elekes Zsuzsa orgonaművész, aki tavasszal Lipcsében nemzetközi orgonaversenyen nyert első díjat, játszik Bach-műveket Gregor József közreműködésével. A következő hétfőn (szeptember 22. és 29.) Lehotka Gábor és Kovács Endre műsorát hallhatják a fiatalok a Dómban. Dr. Gergely Ferenc orgonaművész, egyetemi tanár, október 12-én, vasárnap este 8-tól a barokk zene világát mutatja be ugyanezzel. Koncertjén közreműködik a Zenebarátok Kórusa (Molnár László ve-

zenyletelével), a Zeneművészeti Főiskola szegedi tagozatának vonósnyegese (szakvezető Weninger Richard) és a József Attila Tudományegyetem énekkara (Szécsi József dirigálásával). Ami az orgonáestekből kimaradt címmel előzően, október 7-én, Ránki Dezső zongoraművész hangversenyét rendezik meg a Dugonics téri egyetemi épület aulájában.

A színháztudományi szekcióban dr. Sallay Géza, dr. Elbert János és dr. Szántó Judit — a képzőművészeti szekcióban dr. Pogány Ö. Gábor, dr. Vámosy Ferenc és Lelkes István tartanak előadásokat. Változatosnak ígérkezik idén is a filmesztétikai szekció: a filmesztétikai körben, az Art Kinóban és a filmklubban olyan filmeket vetítenek, amelyek mozikkban nem láthatóak. A Collegium Polytechnikum előadássorozatának címe: Gyorsuló idő.